

ШЫН

1968 ч.
ОКТАБРЬ
24
ЧЕТВЕРГ
№ 251 (7093).

Өртөө 2 көп.

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди
Совединин болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

КӨДЭЭ СОВЕТ ДАРГАЗЫ

Амгы үедө көдээ Советтериниң куускомнарның кичээлгеиниң адаанда турар айтырылдар дык калбарган болгаш олар колхозтарның, совхозтарның бүүдүрүлгө херектеринче, чонун амыдырал хандырылганынча улам-на ханылап кирип турар апарган. Оң-биле чергелештир оң куускомнарның даргаларының ролу база бедээ. Ол — көдээ эрге-чагырганың бүрүн эргелиг төлөөлөкчиси. Бө бүгү Коммунисттик партияның чер-черде эрге-чагырга органның ролун көдүрүр дээш чорудуп келген болгаш чорудуп турар улуг амы-лының түңгелдиге болган.

Көдээ Советтин ажил-чорудулганы, авторитети ону уур-туп турар кижилерден улуу-биле хамааржыр. Ынчангаш ол органның удурутулганынча чонга хүндүткелдиг, эртем-бил-лигилг болгаш амыдыралчы байлак дуржулгалыг кижилер депштитирпел сөгүтүтүр. Билини доттаамал беддиг, даан-дырган ажил-херезинге кызыман амылап чорудур Советтер амылдарчылары бисте хой. Оларга Бай-Тайганың Кара-Хөл, Кара-Хеминиң Иленини, Барыын-Хемчининиң Эрги-Барыын, Тес-Хеминиң Чыргалакын, Бий-Хеминиң Аржаан көдээ Советтери-ниң даргалары Х. Дойну, И. Чепкас, И. Сөвзөн, М. Ен-зан, М. Бичик-Уруг болгаш өскелерин-дээ адап болур.

Куускомнун даргазы — көдээге бүгү-ле амылдың сорук кирипкисин болгаш организацикы. Амыдыралдың негеп кел-ген айтырылдарын өй-шаанда көдүрүр, тодаргай шийтир-гил хулээп алыры болгаш оң амыдыралга боттанырын чедип алыры хамыттын мурнуна кууском даргазының хулээлгези болур. Бай-Тайга районун Кара-Хөл көдээ Советиниң төвү улуг орунтардан, хоорайлардан ырак черде турар. Ында чо-нуң амыдырал хандырылганын, культурулуг хөгжүлдесин улам экинидер дээш куускомнун даргазы Хертен Мышкавич Дойну күрүнө өзү-биле сагыш човап, шийтирпел хемчег-лерин ал келгенин түңгелдиге, ам ында эмелгенин, куль-тура чырыдышынын, харызаанын болгаш өскө-дээ амы-дыралдың чугула албан черлери чонга бараан болуп турар. Соңгучуларга, депутаттарга, активе даяныр Хертен Мыш-кавичиниң амылдың стилиниң чачылды апарган.

Чер-черде эрге-чагырга органның идеялык, кызыман, ажил-херекти, хойлу-дурмуну эки билер кижилер удурткан черлерде, оң куускомнарның хуралдарында, сессияларында ажил-агый удуруткулдарын, бригадирлерин, ферма эргелекчилериниң өткештерин дыкнап, маданинерин, клуб-тарын өскө-дээ албан черлериниң амылдың үргүлчү чуга-ламын, чогуур хемчеглерин ап турар. Ол дээр ажил-агый-жыларын, албан черлериниң хулээлгелерин солуду эвес, а оларның үстүк органның үндүрүн хойлу-дурмунун болгаш шийтирпелерин канчаар кууседип турарын, чон орту-зунга организацик амылдың хынааны болур.

Советтин даргазының кичээлгелерин көдээниң чугула амы-дыралы: тууга, чагайжылдыга, амыдырал хандырылга бол-гаш дыштангыларын айтырылганы үргүлчү хараа туттуган турар умурлуг. Оң сорулганы — ол айтырылганы амыдырал-га боттандырылганы бүгү-ле дээштик хемчеглерин алыры бол-ур. Кара-Хем районун Иленини сурунун чурттакчылары И. С. Чепкасову көдээ Советтин куускомунун даргазын кыш чылдар улаштыр сөгүп келгенер. Ол — улуг амыды-ралчы шоланы эртен, төлөтүп организацик. Никитиниң хе-резиңге амыр-дыш чоң амылы дээш, кижилерин херегеле-ген сагыш-човангыры дээш Иван Степановичин чон улуу-биле хүндүлөп, үнелер турар. Оң удурткан Совети кө-дээ болгаш суур Советтериниң аразында В. И. Ленинниң та-руттугенинде бээр 100 чыл болуп оон таварыштыр кал-барган социалисттик чарыштын эргелекчини болгаш ол чарыш-ка тиенчилериниң олурунда саяткан.

Ынчалзада чамдык көдээ Советтериниң даргалары чонун бедик идеяниң бүүдүрүп шыдаван турар. Тес-Хем райо-нун Берт-Даг көдээ Советиниң даргазы турган Д. Дембел-сөңгүчүлүгүн чыгыларын кууседип, суурларын чагайжы-дар, культураны, ажил-агыйның экономикаын көдүрүр та-лазы-биле Советтин амылын чогуур дөңгөлөп чедир тур-гус-пайн келген. «Тес-Хем» совхозтун малчынары чус баш хой-га, икениң оңаштыр чүгүл 45—48 хураганнары, бызаалар-ны аймап алган. Эрткен чер-чер Советтеринге сөгүлдээр-ның сонда Току районун көдээ Советтериниң даргалары барык шупту хуусаа чөтпейн халашканар.

Көдээ Совет даргазының дуржулганы четлес таварылгалар тура бээр болгаш оларга бүгү таланы доттаамал дузанын партия, совет органның өргүрүр умурлуг. СЭКП ТК-ның «Көдээ болгаш суур Советтериниң амылын экинидер дуга-йды» доткалында эртем-билигилг, бедик мергендигилг калдарны быжыгларын, оларның өвредилге-кижиңдиге-зинге кичээлге салырын айткан. Уауртуну кизи бодунуң билини хун бору байдып, Советтер амылында чээ хевир-тер, арга-дуржулгалар-биле үргүлчү чепсеглеттерин үе негеп турар.

Коммунисттик партияның, Совет чазантың политиказын масса ортузунга чорудар, көдээде курунениң авторитеттиг амылдарчы деп бедик хулээлгезин көдээ Советтин даргазы мажн-дээ утпас умурлуг.

НАЙГАМЧЫКТЫГ ХҮНГЕ УТКУШТУР

«В. И. Ленин — баштың, башкы, эш болгаш өңүк» — бо темага лекция-биле лекциячон юмчулгалар Хабаровск край Политиктиг чырдымшың байжында эгелээ. В. И. Ленинниң төртүтүгүн хүнүндө бээр 100 чылынга белет-кеддиң хүнеринде баштыңчыны амыдыралың болгаш ажил-чорудулганын дугайында, лекциячон теоретиктиг номнадың дугайында лекциялар апаа номчуру. Хоочун болшөөктер-биле аныктарын ужуражышкынын орга-низастар.

Уш салгалдарың сабу Горький областың Арзамаста дук болбазырадыр фабрикага болган. «Россияга капитализмниң хөгжүдес» деп номунга В. И. Ленинниң революциячон му-нука канык бүдүрүлгелер туралың сөгүндүрганы билер хоочун кижилер өз саятка киришкен. Саятка коммунисттик кыш-ажылдың шалыңчылары, анык салгалдың төлөөлөк-лери база чүе чугаалаал.

«Коммунист — күш-ажылчы улустуң аас-кежиң дээш ле-нинич партияның идеялык дайыңчы» — партияның Луганск хооромунга болган эртем конференцияның тема-зы ылдыг болган. Оон кирипкисини — баштайгы беш чы-ларын шалыңчылар болгаш өскелер-дээ — коммунистер Илениниң чагыларын күөтүшпаша, улустуң аас-кежиң дээш демиселдериниң бирги оодуруларынга көдээ чорун турар дээрин чугаалаал.

Ленинниң университетти партия болгаш ажил-агый ажил-дарчыларынга Кузнецкинниң металлургия комбинатында тургускан. Ушөөркетке өвредилгениң хуусааа дик чыл. Баштайгы чылдын дургузунда дыкнакчалар «В. И. Ленин социалисттик эзеп башкарылганын кол принциптерин дуга-йы» деп айтырын, оң дарааында баштыңчыны эконо-мика теориязын талазы-биле амылдарын өөрчир.

(СЭТА-ның корр.).

Малчын өг-бүлө Саая биле Минчеймаа Шөө-жүлдер ам 15 чыл ажыг хой кадарып амылап келген. Олар бо чылын боттарының өг-бүлөзиниң деми-биле кыштаан кышка белеткеп алгаш, 3 тонна сизгени кезип, кыштаанда сөөртүп чеди-рил алган.

Минчеймаа Нордаэна Шөөжүл Бай-Тайга ра-йон Советиниң депутаты.

Шөөжүлдер бо чылын төрүүр чүс хойга

оңаштыр 96 хураганы, хой бүрүзүндө 1,3 кг дүктү алгаш, Мөңгүн-Тайга районун «Мөгөн-Бүрөн» колхозунуң эң дээр малчын өг-бүлөзи болган.

Ол өг-бүлө «Шын», «Тываның аныктары» солундары чагыдып алган.

ЧУРУНТА: Хойму Саая Шөөжүл болгаш оң ко-даны одарда.

Д. АНАЙ-ОЛДУН ФОТОЗУ.

Тараажыларның чедишкени

КРАСНОЯРСК КРАЙНЫҢ көдээ ажил-агый ишчилери В. И. Ленинниң төртүтүгүн хүнүндө бээр 100 чыл болу-рун төлөтүп уткууру дээш база беш чыл планын хуусаа бетилде күөсүдери дээш соци-алисттик чарышты калбар-тап, бо чылын тараа культу-раларының чагай дүжүдүн өстүрүп, агаар-бойду бай-ды берге турда дүжүт ажаап азырын организацик эрттир-ген болгаш тараа белетке-риниң планын оранчок ажыр күөсүдери.

Крайның колхоз, совхоз-тары күрүнө 1470 муң тонна тарааны, оң иштинде эң үн-елг алып-чөм културалың — 1364 муң тонна кызыл-тасты күрүнө саткан. Крупа куль-тураларың белеткеериниң планы ажыр күөсүтүнген.

ХАКАС АВТОНОМУТ ОБ-ЛАСТЫҢ тараажылары күрү-нө 187 муң тонна тараа са-тап, тараа белеткеериниң планын күөсүдериңге улу-гу уугу-хууну кыргып.

Дүжүт ажаап азырынга болгаш тараа белеткееринге организацик улу-гу амыл-ды кыргып, Хакас автономнуг областың партия, совет ор-ганнары, көдээ ажил-агый белеткеел организацилары чо-руткан.

КУРГАН ОБЛАСТЫҢ көдээ ажил-агый ишчилери В. И. Ленинниң төртүтүгүн хүнүндө бээр 100 чыл болурун тө-лөтүп уткууру дээш база беш чыл планын хуусаа бетилде күөсүдери дээш чарыш-тап, бо чылын тараа куль-тураларының эки дүжүдүн өс-түрүп, дүжүт ажаап азырынга күрүнө тараа садала-паны, хулээлгелерин оранчок ажыр күөсүткен.

Областың колхоз, совхоз-тары Төрөн чурттуң шыгыма-рынга 1 миллион 966 муң тонна тарааны, оң иштинде эң үнелг алып-чөм културалың — 1 миллион 806 муң то-на кызыл-тасты уруг берген. Областың мича хой тарааны эң боштай-ла ам белеткеерин өл. Кыргыт-нар, бобы бол-гаш мал чөм култураларын садаларың планын ажыр күөсүткен.

Дүжүт ажаап азырынга болгаш тараа белеткееринге организацик улу-гу амыл-ды областың партия, совет ор-ганнары, көдээ ажил-агый белеткеел организацилары чо-руткан. Тараажыларга Кур-ган болгаш Свердловск об-ластарың үстүрүр бүүдүрү-лгелерин, транспорт организаци-ларын улу-гу дуза чөткөргөн.

(СЭТА).

Хүндүлүг а т

Тыва АССР-ниң Дээди Со-вединиң Президиуму чаа үг-ген Чарыын эзугар Чеве-Хемчик районун «Больше-вин» колхозунун икен надар-чызы ТАРЕБИ НАЖАНМАЕ-ВИЧ КАРА-МОНГУШКА көдээ ажил-агыйга ачы-хавылазы дээш ТЫВА АССР-НИҢ АЛ-ДАРЛЫГ МАЛЧЫНЫ деп хүн-дүлүг атты тывыскан.

ӨЗҮЛДЕДЕ

Күрүнө мал болгаш чер ажилың продукцияларын саапар турган, бо үе-де чедир 730 муң рубльдиң про-дукцияны саарган.

Чурттуң көдээ ажил-агый амылдарчыларының бүгү-өл-дө хүнүндө бо чылы байыр-лапын совхозтун коллектив-чаа чедишкенин-биле дем-делгез. Чаа чедишкенин-биле чедип алырына боттары-ның улуг-хуузуң кыргып тур-бар бүүдүрүлгө мурнакчыла-рынга анык амылдарчы-лар чаа өлүмү көмөшпө.

Оң удуз байырлаадың хүн-перинде олашкан ажил-агый мастерлер деп хүндүлүг атты күш алаачылар А. Капина, Н. Ваникова, В. Павлак, саянчылар В. Дол-ганина, А. Родукина, О. Би-чин-Уруг, икен кадарчымы А. Салчак, механикаторлар И. Штейберг, П. Корков, В. Ладанов оларга тымыскан. Механизаторлар В. Суры-нин, М. Салчак, А. биле А. На-заров алышкылар, В. Осетюк оларнык ак сеткилди күш амылдың совхозтун ажил-агый-чыларын бедик үнелер турар.

Эки ажилдамын дээш күш бараан фермазының колхоз-тың 250, сүт-бараан ферма-зының коллективниң 150, № 1, 2, 3 трактор-хоу бригадала-рының коллективтерин тус-туста 100—100 рубльге шаң-наан.

800 муң рубльдиң продукция-зын саапар турган, бо үе-де чедир 730 муң рубльдиң про-дукцияны саарган.

Чурттуң көдээ ажил-агый амылдарчыларының бүгү-өл-дө хүнүндө бо чылы байыр-лапын совхозтун коллектив-чаа чедишкенин-биле дем-делгез. Чаа чедишкенин-биле чедип алырына боттары-ның улуг-хуузуң кыргып тур-бар бүүдүрүлгө мурнакчыла-рынга анык амылдарчы-лар чаа өлүмү көмөшпө.

Оң удуз байырлаадың хүн-перинде олашкан ажил-агый мастерлер деп хүндүлүг атты күш алаачылар А. Капина, Н. Ваникова, В. Павлак, саянчылар В. Дол-ганина, А. Родукина, О. Би-чин-Уруг, икен кадарчымы А. Салчак, механикаторлар И. Штейберг, П. Корков, В. Ладанов оларга тымыскан. Механизаторлар В. Суры-нин, М. Салчак, А. биле А. На-заров алышкылар, В. Осетюк оларнык ак сеткилди күш амылдың совхозтун ажил-агый-чыларын бедик үнелер турар.

Эки ажилдамын дээш күш бараан фермазының колхоз-тың 250, сүт-бараан ферма-зының коллективниң 150, № 1, 2, 3 трактор-хоу бригадала-рының коллективтерин тус-туста 100—100 рубльге шаң-наан.

Күш ажил-агыйлыг совхоз-тун экономикамы ол ула-пышкыны-биле моон солгаар-даа калбарар. Ол чорук ко-лективниң бүгү амыл-ишчиле-ринден күш-ажылдың сагы-га-чурумун ажилдарын, ажилын бүрүзүнүн иштин-нин төрө дээш амы-хуу хары-салганын бедилерин не-гээр.

Чамдык чедишкенин-биле чергелештир ажил-агыйның экономикамында четтестер база бар. 300 муң чуртга че-дир алынамын, ылчанташ чыл төңгүзүңе чедир арткан айларда ам-дээ 1700 муңдан ээзеш эвес чурттары алыры негетиниң турар.

Теп сүт-бараан фермазынга мал чөмөриниң четтир ку-лаарыларын тургузар сорул-га-биле сизген, сизос, саянны четче ажаап адыр амылдың организастаал. Бо чыл кан-чалымның болза-даа, сүт саалдамы эртен чылдындап алаан көвүдөө.

Совхозтун бүгү ажил-ишчиле-рин дагаа турар корпустар-ны ажилдагы кыргып, адыр амылдарыңа дооар, көлөр чылдың ажилдамын ажил-агыйлар урууларын чогуур ча-жар шыларынга чедирер, техника сөптөөр ажилдарын чедишкенин калбарып ту-рар.

Е. МАЛЫШЕВ.

Депутат-биле ужуражышкынын

Чоокта чаа СЭКП Тыва обкомунун бир-ги секретары, ССР-ниң Дээди Советиниң депутаты Салчак Калбажореконч Тока Току районун «Совет Тыва», «Май» колхозтарында, район төвү Тоора-Хемде

соңгучулар-биле чылгы ужуражышкы-нын эрттирген. Ол ышкан С. К. Тока рай-онунуң ажил-агый, культуру тургузуш-куну-биле таныжып, бодунуң сүмөжэ берген.

Америк империализмниң агрессиязынга удур, бодунуң төрөөн чуртунун хосталгазы болгаш хамаарышпас чоруу дээш маадырлыг демиселди чору- дуп турар эрес-маадырлыг вьетнам улуска акы-дунманын байыры!

(Октябрьның социалист Улуг революциязының 51 чыл оюнга СЭКП ТК-ның Кыргыргаларыңдан).

ЭП-СЕТКИЛ КАТТЫШТЫРЫЛГАЗЫНЫҢ КҮЧҮЛҮГ КҮЖҮ

Америк агрессияга удур вьетнам улустун демисел-биле эп-сеткил каттыштырылганын негелээм бүгү дүштерге хере башы-биле эркен. Бодунун хемчээлини болгаш кыргышчыларын санынча талазы-биле амыр, мурнак чээ эркен не-делгэ демиселди турар Вьетнамын дөңгөлөп, моон мурнакчыла-рыңа амыл болгаш алаан-хаакчылар ки-ришкен Ионияда бөгүгү болуш-кунулар ол демиселдерин массалык тодаргай чылаа бооп болур. Ды-мынга удур митингилер болгаш ча-каалдар АКШ-тын бодунда хой хо-лор черлеринге хой санын негелде бижиштерин дамчыдып бээр ки-шак, демиселдиң ылдыг хевирлерин элөөн чурттарга база практикалаан.

Ол бижиштерге «Вьетнама тайбы» деп негелдени чангыс үн-биле кыргы-п.

Эп-сеткил каттыштырылганын негелээм чорун турда муң-мун ба-йырамың чагаларын Вьетнам Де-мократтыг Республиканың, Муруну Вьетнамын хостарының Напозаа-чонтуулуң адрениге хүлээп ал-ган. Вьетнам улустун эрес-маадыр-лыг демиселни магаданын болгаш ол демиселге делегей дөңгөлөгөн чагааларда кыргылар.

Совет Эволюция болгаш соци-алист өскө-дээ чурттарга эп-сет-кил каттыштырылганын негелээм бу-гуу кодурушкуну-биле эркен. Вьетнам улуска мораль болгаш ма-тервал талазы-биле улуг дөңгөлө-чү көргүзүп турар оң шыгыс өң-чүлери ол чурттар бүгү талазын дузаалыңга вьетнам акы-дунмалар бараан солгаар-да адеген болур дээр-ны база катар көргүскен. «Буде-леш-Хавой» деп атты кампания Вьетн Улус Республиканың наймыс-талынын ажилчы чоннары 25 ми-лион ажыг фронт ашканы чыган. Ол акша-биле ВДР-ге 500 орунук эмгелгени болгаш Муруну Вьетна-мын хостарының Напозаа чонтуу-луга ийн хову госпиталдарын де-риштерге харыгдарып шийтир-ген. Герман Демократтыг Респу-блика аныктар демиселди турар Вьетнама чүчүктү сүдүлөп чоруда-ры-биле акша чымырын ишчиле-торлары болган.

Вьетнам улуска дузаалың фонд-зунга акша чымыр өскө-дээ элөөн чурттарга база калбарган. Чижээ, Францида Күш амылдың бүгү-ни-я конфедерация 50.000 франкты чыган. Ол акша биле экин саткан,

Вьетнаме чорудар деп турар. Эки-туралың донорлары ханыл дузаа-рын база практикалаан.

Фото-делгелерин, кино-фильм-нер көргүзүп, ВДР-ниң болгаш Му-руну Вьетнамын хостарының На-позаа фронтунуң төлөөлөкчиле-рин-биле хой-иштиниң ужуражыш-кыларын, а ол ышкан өскө-дээ дык хой хемчеглерин вьетнам улустун маадырлыг демиселине бараан болтурган. Демиселди тур-рар Вьетнама эп-сеткил каттыш-тырылганын муң-мун чаа компи-теттери негелде чорун турда тур-густурун.

КАР-га, Алжирге, Азияны, Аф-риканга, а ол ышкан Латин Аме-риканын өскө-дээ чурттарга эп-сеткил каттыштырылганын негел-дээ калбаа-биле эркен. Чер бо-лганга ышкан, ол чурттарга негел-де алаан алаан алаан бөдөлгө-ринде ВДР-ниң төлөөлөрүнүн чөп-түг тургужун чангыс үн-биле де-киришкенин лозунгун адаа-биле эр-кен. ВДР-ге удур америк бомба-лаашкыны болгаш дайынын өскө-дээ бүгү үлгүлгелерин бүрүн бо-лгаш чугаа чокаа сөксүдүр дугайында негелде ол хүндөргө бүгү деле-

гейге онза күштүү-биле дыңдалып турган.

Бүгү депшилеткип кизи төрө-леткен демиселди турар Вьетнамын таламында. «Экин президент» дээр тооланд организацилар Барын Европаның хой-иштинин салал алышкынын чорутканын түң-нелдерин эп-сеткил каттыштырыл-ганын негелдериң үнелде пар-лап үндүргөн. Барын Европаның саналың берген чурттакчыларын 35 хуузу америк агрессияны до-лоран соксар. АКШ-тын шөргө-лөрүн Муруну Вьетнамадан үндүр-дөш саялаан.

Эп-сеткил каттыштырылганын чаа дузаалың негелдериң вьетнам улустун демиселди дөңгөлөгөн де-легей ишмечөөниң улам калбар-таны чытангыт чоң. Ук шамчээниң вьетнам улуска бодунуң ишчиги херез камгалаарыңа күжүңүг болгаш чытайлың чоң шийтирлел чорутуун база бар үндөниң болур. Амы үнелг күчүңүг фактору болур ол ишмечөөниң интернационал барымдаалавын барып шылаас.

В. ХАРЬКОВ,
СЭТА-ның таймырларчызы.

Хөй уругларлыг иелерни „Мениң алдары“ орден-биле болгаш „Мениң медалы“ медаль-биле шаңнаар дугайында

Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун ЧАРЛЫ

- ССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун өмүзүнүнде шаңнаалар болза:
- БАЯ-ТАГА РАЙОН**
- Тос уругларын төрөөн болгаш кижизиккен иелерни
- «МЕНИНГ АЛДАРЫ» ОРДЕННИНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
- Донгак Бичин-Уруг Салчаковна — «Тээли» совхозтун ажилчыны.
- Хертек Байрмаа Сыгнаковна — «Кара-Хөл» колхозтун ажилчыны.
- Сес уругларын төрөөн болгаш кижизиккен иелерни
- «МЕНИНГ АЛДАРЫ» ОРДЕННИНГ II ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
- Кужугет Сергеев Доскаковна — «Кара-Хөл» колхозтун ажилчыны.
- Сортуг-оол Аракчаа Сортуговна — «Малчы» колхозтун ажилчыны.
- Чаман Сент Иргитовна — «Малчы» колхозтун ажилчыны.
- Чед уругларын төрөөн болгаш кижизиккен иелерни
- «МЕНИНГ АЛДАРЫ» ОРДЕННИНГ III ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
- Донгак Амант Содуновна — «Тээли» совхозтун ажилчыны.
- Долзайма Хомушук Дүтенова — «Тээли» совхозтун ажилчыны.
- Саа Алекандра Булакайовна — «Тээли» совхозтун ажилчыны.
- Ады уругларын төрөөн болгаш кижизиккен иелерни
- «МЕНИНГ АЛДАРЫ» МЕДАЛЫНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
- Анжам Чалбаанчык Салчаковна — «Тээли» совхозтун ажилчыны.
- Иргит Диртык Бичиновна — «Моген-Бурен» колхозтун ажилчыны.
- Иргит Орусмаа Хертековна — амдырал хандырылга комбинатын ажилчыны.
- Беш уругларын төрөөн болгаш кижизиккен иелерни
- «МЕНИНГ АЛДАРЫ» МЕДАЛЫНГ II ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
- Артан-оол Назым Салчаковна — Шуйда уруглар саднын ажилчыны.
- Анжам-оол Кок-кыс Хертековна — амдырал хандырылга комбинатын ажилчыны.
- Бичин-оол Алекандра Иргитовна — «Тээли» совхозтун ажилчыны.
- Хертек Клара Салчаковна — «Кара-Хөл» колхозтун ажилчыны.
- Хомушук Долзайма Дуктенова — «Кара-Хөл» колхозтун ажилчыны.
- Хомушук Ульяна Магдааевна — Тээлиде уруглар иелерин ажилчыны.
- БАРЫН-ХЕМЧИК РАЙОН**
- Тос уругларын төрөөн болгаш кижизиккен иелерни
- «МЕНИНГ АЛДАРЫ» ОРДЕННИНГ I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
- Монгуш Борбак-кыс Халарбаевна — «Шекпээр» совхозтун ажилчыны.
- Монгуш Ошук-Саар Сюрюковна — «Барлык» совхозтун ажилчыны.
- Оржак Бопук Анай-ооловна — «Ден-Терезин» совхозтун ажилчыны.
- Чулууд Олчеймаа Тактановна — Кызыл-Мажалык суурда өг-бүлө ээси.
- Сес уругларын төрөөн болгаш кижизиккен иелерни
- «МЕНИНГ АЛДАРЫ» ОРДЕННИНГ II ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
- Куулар Бадма-Серен Мадар-ооловна — «Барлык» совхозтун ажилчыны.
- Оржак Долума Достановна — «Шекпээр» совхозтун ажилчыны.
- Уртак Серен Усуповна — «Барлык» совхозтун ажилчыны.
- Чед уругларын төрөөн болгаш кижизиккен иелерни
- «МЕНИНГ АЛДАРЫ» ОРДЕННИНГ III ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
- Кужугет Бичинмаа Аймир-ооловна — «Барлык» совхозтун ажилчыны.
- Монгуш Белек Дуктенова — «Шекпээр» совхозтун ажилчыны.
- Монгуш Стюра Донкут-ооловна — «Шекпээр» совхозтун ажилчыны.
- Оржак Дуктенов Хөкү-ооловна — «Ден-Терезин» совхозтун ажилчыны.
- (Улачымы).

ОЛИМПИАДАНЫН ОНГУ ХҮНҮ

чун адаачылары — Чехословакиянын гимнастчылары — 190,20 үнелелдиг санын алган.

Тус-тус кижилерин маргалдадымга муруна, Токио олимпиададагы туган чемпиону Вера Чеславска 38,85 үнелелдиг санын алган. Бистин спортчуусу Лариса Петрик биле Зинаида Воронина аңаа чартык-ла үнелелдиг санын четпес түнелелди. Совет команданын кол спортчуу, чурттуг туган чемпиону Наталья Кучинская брстан аңдары берген, 8,45 үнелелдиг санын алган, ам оң алган үнелелдиг санын ийгилик-биле 37,75.

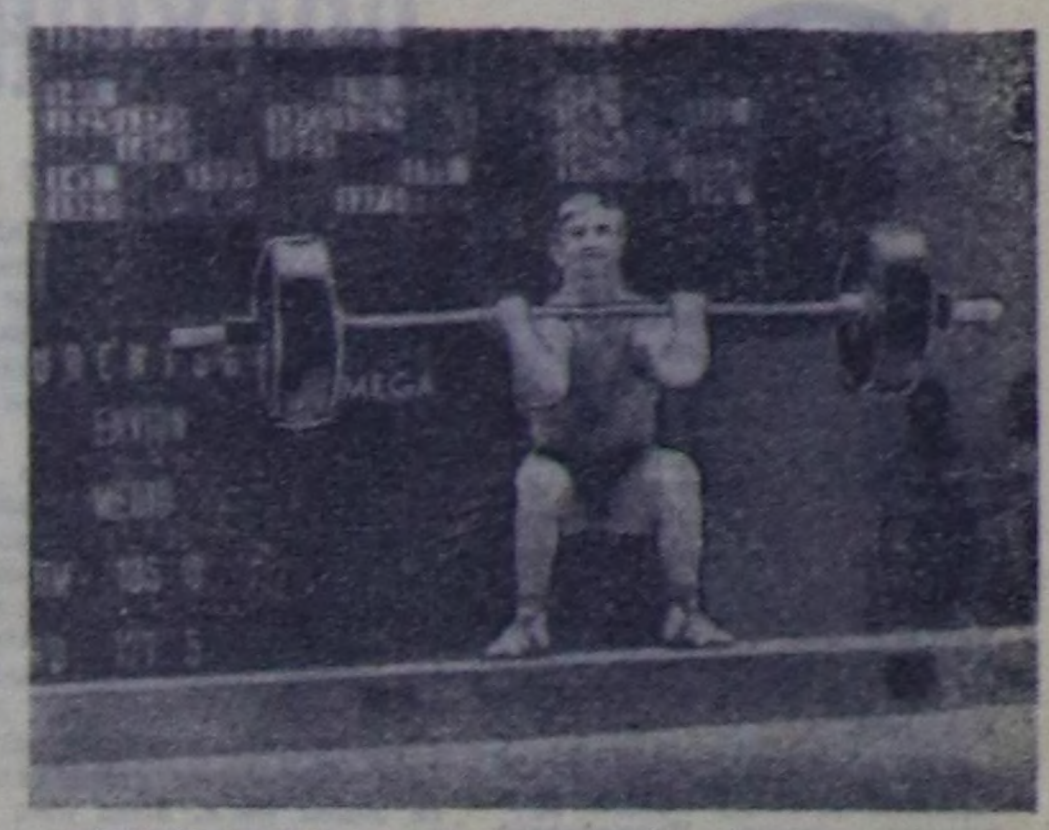
Мексиканын сурагын курортунун ады болган, Ожук океан девисарында Анапулюк дор чурттал дор чараш ортулук ужууну сууга бистин ахтычымы Валентин Манкин «алдын балык» туду алган дег түнелелдиг болган. Киветин келген ол ийжер-тудуусу сес чыл мурунда Тимир Пингвинин олимпиада челиншигин каттаган. Ам чүгө Манкин «Олимп» пергелгит ахтымы чаржыр маргалдадымга кижир турар. Оң тилеги Анапулюкконун чурттакчылары онза өөрүп уткан: Манкин ол чурттуг чонун Олимпийски оюннар бугу-дугу болган маргалдаалар айым-биле таным апарган, ийде ол сурагын, мичан чонун маражылары болган хажмачылары — маржистер аңаа боттарынын кыларын бараалгадып турар.

Мичин спортчуусу Елена Новикова үлүг-хүндө алдып медаль-биле шаңнаалган бистин фехтовальщиктерини шынал-ла сорук кижирген. Олимпиадага повелелештиг совет селемелерини шилдик совет командазы бирчери аңаа. Москвада Марк Рокс-та, Махачкалада келген Владимир Назимов, Ленинград-чы Эдуард Винокуров болган шилдик команданын чаа ойнакчымы. Львовтан келген Виктор Сидик шүдде маргалдадымга Италиянын команданын 9,7 санын уткан. Чартык кезик шүдде маргалдадымга венгр селемелерин уткан ахтычылар команданын маргалдаа кончут деминг, арас ойнаган. Ол маргалдаа кончут сокуртанчыг эрикчей. Бистин оодаркычымын уткан санын үрүлүг көүдө турда-да, италиянлар беш катпай ахымачыларын чедип алган. Уткан саны 7,7 түнелелдиг апарганда маргалдаа оюну онза ийгериниш-киниг болурунга четкен. Шилтиргич оюну ийи ойнаарында совет спортчулар уткан. Винокуров Пьер Чингата 3,4 санын утканда, ону ахтычыларын талаларын, а Волода Назимов соолуг маргалдаа оюнуна Мичел Маффени уткан алган. 22 харым Назимов кончут эки ойнаган, дорт италиян фехтовальщиктерини.

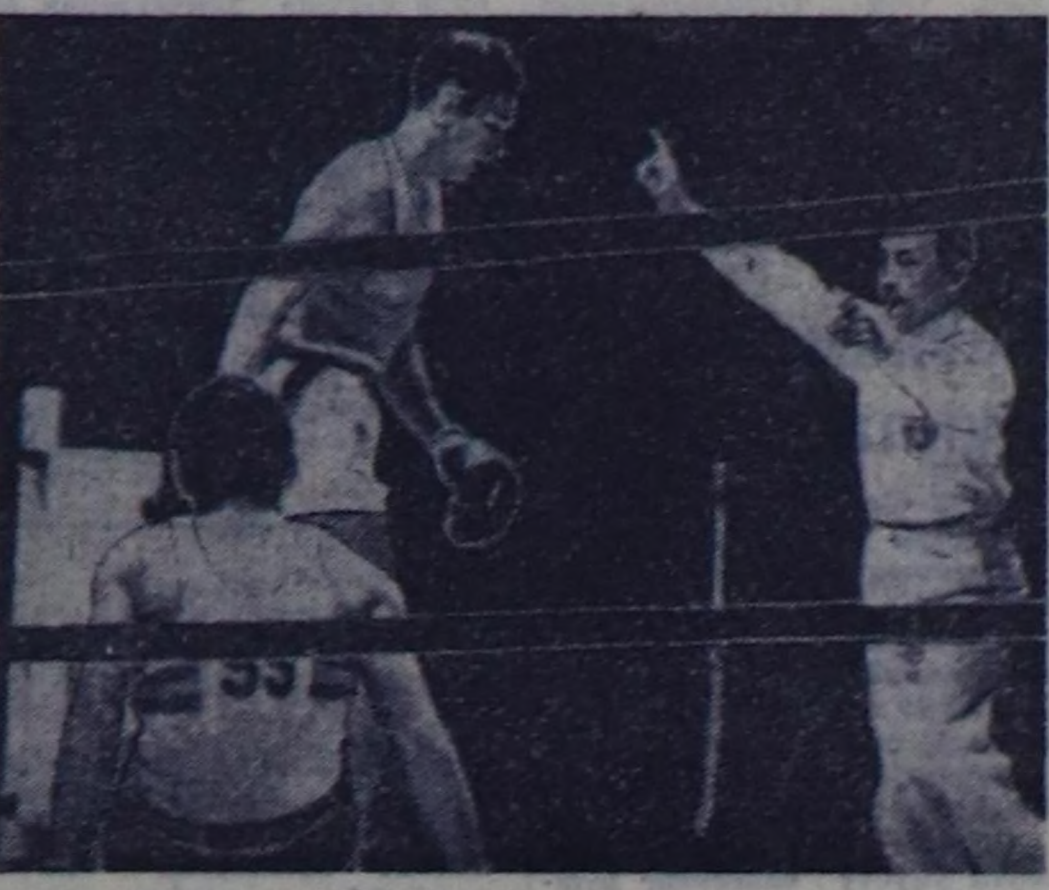
Мексико. XIX Олимпийски оюннар.

ЧУРУКТА: совет боксер Борис Лугутинин испан боксер Фадарнону козулур оңу улап ан турары.

СЭТА-нын тускый корреспондентин В. ШАНДРИНИННИЧ тусфотосу.

Мексико. XIX Олимпийски оюннар. ЧУРУКТА: совет боксер Борис Лугутинин испан боксер Фадарнону козулур оңу улап ан турары.

Мексико. XIX Олимпийски оюннар. ЧУРУКТА: совет боксер Борис Лугутинин испан боксер Фадарнону козулур оңу улап ан турары.

...Олар агаар-бодус заланы болдурбайм чандыр көрбейн тайаарлар. Агаар байдалын каныг болурун миллион-миллион кижилерге олар дундаыр. Дарты, соолдаа туң, он тундаа, бир ай болдымга каныг болурун баш бурунлар дундаыр.

«Улаж салырааңа, чалык көк ахылда болур кураачыларымс бар—деп, СССР-ниң гидрометеорология ажилынын социалык чаржынын мурунчаларын болгаш коммунист куч-ажы ша-мчыларын човула туралынын 350 кижикчилери меделел.

ССР-ниң Министрлер Човуеленин чанында Гидрометеорология ажилынын кол эргелелин нахалык, ака-дема Е. К. Федоров човула туралы шөгөлө чыгалы. Агаар-бодус байдалын тайаарларын мурунчалар албан чаралар шөгөлө анал.

Ук тайаарла ажилынын 3500 кире коллективтер бол-ган 45 муң ажы ажилдакчы-лары коммунист агаар-бодус ажилда болгаш чурттал деп түлээле алган. 900 ажы станциялар, салбырлар, бодуктер болгаш 12 муң кире ажилдакчылар коммунист куч-ажы коллективтер, ша-арганы берип турар. Оң ажилы—2,5 миллион рубль. Хемкер суурун каныг байдалы болурун үчдүн бугу-дугу чаржы кылып бол-ган, херзунун «ажы ша-мчы алырандан амаарыш-

чаржынына өренин, агаар-бодус тайаарлар сурун, ракеталарын, баш бурунлар тодарыга кылар электор-санаага машиналарын ажил-ла турар. Оларын моон со-налдым кылар ажилдары кайм хой.

ССР-ниң гидрометеорология ажилынын коммунист куч-ажы ша-мчыларын бугу-дугу човула туралы профессия талы-биле ахтырык кижилерин ундреген. Олар коммунист тургузушунун херзине киер угу-дугу улагытарын, улус агаар-бодус улаж идел-кебис дундагыларын, В. И. Ленинни туртуунун турун-деп бээр 100 чыл болурун-деп уткурчунче оларын кийирган.

Агаар-бодус байдалын тайаарлар кылар болушун-нары кездее мурунлар. Олар-нын ажилы-ажы ийгилик— ту-нун-не, бугу-дугу ачылдым-ла.

Д. СМЕРНОВ. (СЭТА-нын корр.).

данын чайнаары дег хүн чырымын нарактары чыгы-рыктап, бодунун моондандар эртеринге автомат дег сайы-раптайаан кылды салгындар чуртукун бузган.

Оң Пакет деп ады моон-дандарын чартык немиз эртек соолда өскөр маңдай бөгө, команда маргалда-амга хүдөр медалдар алды-деп бистин угаалып турган иланкымыс бүтпейн барган. Кросс болуп турда, маргал-дааа шүлүг турган түнел-диглерин бироза Светозар Гутуковтун «Балери» бери угайра, Гутуков эеринде чаштай берген соолда Деве үшкү көл кижикчи турган болган.

Совет спортчуларын алган үнелелди хомой болган, а чем-пониар Великобританиянын мактанган айт спортчулары болу берген, олар 1967 чыл-дын эң үлүг сезон маргалда-ларыга шүлүг түнелелдиг турган.

Маргалдааа Пату деп алы-тып кирген. 36 харым француз офицер Жан-Як Гийон үш алым мергежил күрү-дериин маргалдааа олимпиа-да чемпион болган.

Чадат-тергелер маргал-дааадым болган. Бистин оо-дарымыс бо улаада чангыс-лаа медаль-биле шаңнаалган: 1356 чылдан бээр ийди таварылга туруп көрбөн. Ийи кижин чангыс чадат-тергел-гит уруур маргалдааа сурагын француз спортчулар Дэвид Мореон биле Пьер Траптен эртек. Дорт совет чадат-тер-гелгит дорткү черин алган. Бистин чадат-тергелеринс команда маргалдааадымга сел-де үнелел санын чедип алган.

Мексико. (СЭТА-нын тускый корр.).

ШКОЛЫНЫН ААЛЧЫЗЫ

Башкыларын Бугу-дугула съездинин делегаты, Социалист Күш-Ажилдын Мадары С. С. Тамдин-оол чонго чаа Шени сес чыл школыга чорал. Уугурумга болур кежөө кодо клубтун олуттарын ада-келер, башкылар додур олуттарын. Тыва АССР-ниң школарын адыраг баш-кызы О. О. Шириндин кежизин ажиткан. Школа өөрдиле эргелелин К. Чыбык-оол өөрдиле-кижизикчилер ажилды кыса анализин кылган.

Ан-Довурак ортук школыннын башкызы С. С. Тамдин-оол аада олуттарын бүтү чонга оңу чалап, хүдүдэлгитте өөрүп четтергенин иреттеш, бодуну чугаадым эгелен. Бодун ажилы-ишч башкы билик атты тымсыканы дөргө өскөр бугу-дугу—бүгү башкыларын, бистерин нарак кыла ажилыны үнелелди ол-дур дөргөн Сарыгтар Сантыныа чугаалап.

Шени сес чыл школыннын башкылары болган ада-келерин дундагы башкы-биле уугурумга чала киж-жик кижилерин баша башкыларыннын наа арка-лары дугайында арга-дуржула согулаадым билик деи-сет, ханы утка-пныраг эртек. Солун уугурумларын, чымштарын аң-даа хойну эрттерин иланпай турар.

К. КУУЛАР.

ХӨЛ-ШЫДЫРАА ОЛИМПИАДАЗЫ

Октябрь 17-де Швейцария-нын Лутано хоорайына деле-гейин XVIII хол-шымдыраа олимпиадада ажиттыган. Ийде 56 чурттарын коман-далары кижирип турар. 330 грессмейстерлер болган мас-терлер. Моон мурундаа ий-диг турган олимпиадада ий-диг хой кижикчилер бол-ган.

Хөл-шымдыраа олимпиада чартык финалдык сес бугу-теринде үзүлген. Бодук буру-су сес команда. Совет шым-дырааларын кижир болу-деп Англиянын, Италиянын, Португалиянын, Ирандын, Мексиканын, Филиппинер-нин, Киприн командалары ойнап турар.

Совет команда баштай Мек-сиканын команданын 3,5:0,5 сапта, оң Италиянын коман-данын баша ийдиг сапта у-ткан. Үш дугайында Порту-галиянын команданын биле ойнаш, 4:0 сапта уткан.

Ирандын команданын биле ойнаш, совет команда 3 са-нын алган. Делегей чемпину Петросан бирин хольте ойнаш, согураарын, оң уду ады аркага баша бер.

Ийчанга, дорт салгыны соолда совет шымдыраалар 16 сапдан 14 санын алган, бодуну боду-дугу бирчери чө-дөрү турар. Артан ады бодуктер Моодун, Испан-иянын, Канадалын, Бразил-иянын, Аргентинанын, Бол-гариянын командалары му-рун чоруп турар.

Редактор К. К. КУДАЖИ.

ОКТАБРЬ 24-ТЕ

«НАБРАЛ»: «Повелелык чедир чурттадым» 10, 12, 2, 4, 5, 5, 7, 9, 9, 45 шактарда.

«КАА-ХЕМ»: Киномыны 5,00, «Стамбулун хореигачи-ниң ончу» (д. а.) 6,00, «Австралийге кайды» (д. а.) 8,20 шактарда.

«ЕННЕСЕ»: «Чамалган хала» (д. а.) 10,00, 7,20, «Кайга-кан ортулуктар» 3,40, «Анжика биле хан» (д. а.) 11,40, 1,40, 5,25, 9,25 шактарда.

«ВОСТОК»: «Ленинни шымылаадым-биле» 2,30, «Коргуз» (д. а.) 4,30, 6,20, 8,20 шактарда.